

چشم‌انداز بازار نفت

التهاب نفت در بستر ملتهب

گزارش «اقتصاد ایران» از تحولات نفتی جهان در سال گذشته و وضعیت آتی آن

پیش‌بینی تحولات بازار جهانی نفت در سال ۲۰۱۱ به شدت تحت تأثیر پیش‌بینی‌های اعلام شده از روند نوسانات رشد اقتصادی جهان و میزان خروج از رکود اقتصادی است؛ هر چند در هفته‌های نخست سال ۲۰۱۱ میلادی، شرایط منطقه خاورمیانه تحت تأثیر ناآرامی‌های فزاینده مردمی، به یک عامل ریسک و عدم اطمینان در بازار جهانی نفت تبدیل شد. تغییر حکومت در مصر و نگرانی از بسته شدن احتمالی کانال سوئز در این کشور که حدود ۱۰ درصد از نفت مصرفی جهان از آنجا عبور می‌کند، شرایط عدم اطمینان را در بازار جهانی نفت افزایش داده است. از سوی دیگر، توسعه ناآرامی‌ها به کشورهای منطقه و احتمال درگیر شدن بزرگان نفتی مانند عربستان سعودی، التهاب عمومی را در بازار نفت به مهمترین رویداد بازارهای جهانی در ابتدای سال ۲۰۱۱ تبدیل کرده است.

مجموع تحولات خاورمیانه در هفته‌های نخست سال ۲۰۱۱ قیمت نفت را برای نخستین بار طی بیش از ۲ سال اخیر، به بالاتر از ۱۰۰ دلار در هر بشکه رساند.

چشم‌انداز بهبود شرایط اقتصاد جهانی از دیگر عوامل تقویت قیمت نفت است؛ هر چند تحولات خاورمیانه، نگرانی در خصوص اثرات منفی رشد قیمت نفت را بر بهبود اقتصاد جهانی افزایش داده‌اند. بر این اساس، گروهی از

ناظران بازار جهانی نفت معتقدند رشد قیمت نفت در سال ۲۰۱۱ میلادی، فراتر از برآوردهای موجود خواهد بود و رکورد جدیدی را ثبت خواهد کرد.

نفت ۱۲۰ دلاری

مؤسسه مالی بلک راک - یکی از بزرگترین مؤسسات مالی جهان مستقر در نیویورک - از جمله نهادهایی است که معتقد است دنیا باید خود را برای نفت ۱۲۰ دلاری در سال ۲۰۱۱ میلادی آماده کند. به گفته دن رایس، یکی از مدیران ارشد این مؤسسه، اقتصاد جهانی باید منتظر پیامدهای روند پرشتاب بهای نفت باشد. وی اظهار کرده است رشد اقتصاد جهانی هم‌اکنون ۵ درصد است، اما افزایش بهای نفت خام و دیگر مواد اولیه، این روند را کند خواهد کرد. همچنین به اعتقاد وی، کاهش تولیدات مازاد سازمان کشورهای صادر کننده نفت (اوپک) و سایر تولید کنندگان غیراوپک ممکن است تأثیر منفی خود را روی اقتصاد جهانی بر جای بگذارد.

با این حال، تحلیل‌گران بانک بارکلیز در لندن معتقدند با وجود اضافه ظرفیت تولید نفت در میان اعضای اوپک، متوسط بهای نفت در سال ۲۰۱۱ میلادی بالاتر از ۱۰۰ دلار باقی نخواهد ماند.

در این سرفصل همچنین می‌خوانید:

۵۹ لوکوموتیو اقتصاد ایران

۶۰ تحولات انرژی

به گفته کارشناسان این بانک، با توجه به ظرفیت اضافی بالای موجود در اوپک، نگرانی‌های ژئوپلیتیک مانند بحران خاورمیانه، در بلند مدت نمی‌توانند قیمت نفت را سه رقمی نگه دارند. میزان مازاد ظرفیت تولید نفت اعضای این سازمان در ژانویه سال ۲۰۱۱، رقمی در حدود ۵ میلیون و ۴۴۰ هزار بشکه در روز بوده است که ضریب اطمینان خوبی برای بازار نفت محسوب می‌شود.

ساختارهای بازار

نوسانات تقاضای نفت خام و عرضه آن، مهمترین عوامل تعیین کننده قیمت در بازارهای جهانی این حامل انرژی هستند. سازمان‌های مختلفی در بازار نفت اقدام به برآورد عرضه و تقاضای سالانه می‌کنند. دبیرخانه اوپک، آژانس بین‌المللی انرژی (IEA) و اداره اطلاعات انرژی آمریکا از مهمترین این سازمان‌ها هستند.

اوپک در تازه‌ترین گزارش خود در فوریه، متوسط تقاضای جهانی نفت خام را در سال ۲۰۱۱ میلادی رقمی معادل ۸۷ میلیون و ۷۰۰ هزار بشکه در روز پیش‌بینی کرده است که افزایشی را معادل ۴۰۰ هزار بشکه در مقایسه با برآورد سال ۲۰۱۰ نشان می‌دهد. این سازمان بر اساس این میزان رشد تقاضا معتقد است قیمت‌های جهانی نفت خام در سال ۲۰۱۱ افزایش خواهند یافت و همین امر، موجب کاهش مصرف سوخت در بخش حمل و نقل خواهد شد. در ارزیابی اوپک از عوامل مؤثر بر رشد قیمت نفت در سال ۲۰۱۱ میلادی، رشد اقتصاد جهانی بدون تغییر نسبت به برآورد قبلی این سازمان، معادل ۳/۹ درصد پیش‌بینی شده است.

آژانس بین‌المللی انرژی - به عنوان نهاد ارایه کننده اطلاعات بازارهای جهانی انرژی به کشورهای صنعتی و مصرف کنندگان بزرگ - در پیش‌بینی جدید خود از روند تحولات در این بازارها، اعلام کرده است به دلیل رشد اقتصاد جهانی و افزایش سرمای‌های هوا در نیمکره شمالی در سال ۲۰۱۱

میادی، تقاضای نفت خام افزایش خواهد یافت. بر اساس گزارش منتشر شده IEA در ماه ژانویه، پیش‌بینی تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۱۱ نسبت به سال قبل با ۱/۴ میلیون بشکه در روز افزایش به ۸۹ میلیون و ۱۰۰ هزار بشکه در روز خواهد رسید. این آژانس در گزارش دسامبر خود، تقاضای نفت را در سال ۲۰۱۱ معادل ۸۸ میلیون و ۸۰۰ هزار بشکه در روز اعلام کرده بود. در عین حال IEA هشدار داده است تداوم رشد قیمت نفت و رسیدن آن به بالاتر از ۱۰۰ دلار در هر بشکه، می‌تواند به رشد اقتصاد جهانی آسیب زده و موجب کندی روند بهبود اقتصاد گردد.

غیرآپکی‌های فعال

اداره اطلاعات انرژی آمریکا از دیگر مراجع معتبری است که پیش‌بینی‌هایی در خصوص وضعیت آتی قیمت نفت بر مبنای تغییرات عوامل مؤثر بر قیمت در بازار جهانی ارائه می‌کند. برآورد

این اداره در مجموع بر ثبات بیشتر در بازار نفت طی دو سال آینده تأکید دارد. بر این اساس، پیش‌بینی‌ها حاکی از آن هستند که مصرف نفت خام طی مدت مزبور، سالانه به میزان ۱/۵ میلیون بشکه در روز افزایش یابد. بر اساس پیش‌بینی این اداره از روند عرضه، طی مدت مزبور، عرضه نفت از سوی کشورهای عضو آپک، تنها به میزان ۰/۳ میلیون بشکه در روز افزایش خواهد یافت. در نتیجه، اتکای بازار طی این مدت بر ذخایر نفت خام و عرضه نفت از سوی کشورهای غیرآپک بیشتر خواهد شد.

با این وجود، پیش‌بینی این اداره حاکی از آن است که تعداد عوامل نوسان در بازار جهانی نفت تا سال ۲۰۱۲ از روند فزاینده‌ای برخوردارند و تصمیمات کشورهای مهم عضو آپک در خصوص واکنش به روند بهبود شاخص‌های اقتصاد جهانی از مهمترین آنها می‌باشند. نرخ و سرعت بهبود رشد اقتصاد بین‌المللی، مسایل مالی موجود در عرصه‌های داخلی و بین‌المللی و تلاش‌های چین در خصوص نگرانی‌های موجود در زمینه رشد

اقتصادی و تورم در این کشور، از جمله این عوامل‌اند. در این میان، سرعت تحولات در منطقه خاورمیانه را باید به عنوان عنصری جدید، بر عوامل عدم اطمینان در بازار جهانی نفت افزود.

بشکه در روز افزایش خواهد یافت، در حالی که این رقم در سال ۲۰۱۲ با کاهش مواجه خواهد شد. افزایش در تولید کشورهای غیرآپک، عمدتاً در چند کشور - به خصوص چین و برزیل که ۱۷۰ هزار بشکه از این رقم را

در سال ۲۰۱۱ به خود اختصاص می‌دهند - متمرکز خواهد شد. در سال ۲۰۱۲ نیز ۱۷۰ هزار بشکه از میزان افزایش تولید، متعلق به کانادا خواهد بود و چین و برزیل به ترتیب ۱۳۰ و ۱۱۰ هزار بشکه از افزایش تولید را به خود اختصاص خواهند داد. در عین حال، تولید سایر کشورهای غیرآپک در این مدت کاهش خواهد یافت. آفت تولید در مکزیک (تا ۲۱۰ هزار بشکه در روز در سال ۲۰۱۱ و ۸۰ هزار بشکه دیگر در سال ۲۰۱۲) و کاهش تولید در منطقه دریای شمال (۲۲۰ هزار بشکه در سال ۲۰۱۱ و ۱۶۰ هزار بشکه دیگر در سال ۲۰۱۲) از مهمترین این مواردند. کاهش تولید در ایالات متحد هم به میزان ۵۰ هزار بشکه در روز در سال ۲۰۱۱ و ۱۹۰ هزار

بشکه در روز در سال ۲۰۱۲ محسوس خواهد بود.

این موارد در شرایطی مطرح می‌شوند که بر اساس پیش‌بینی اداره اطلاعات انرژی آمریکا، افزایش تولید نفت در میان کشورهای عضو سازمان، در سال ۲۰۱۱ معادل ۰/۴ میلیون بشکه در روز و در سال ۲۰۱۲ معادل ۱/۲ میلیون بشکه در روز خواهد بود که در واکنش به بهبود شرایط اقتصاد جهانی بروز می‌کند. همچنین تولید مایعات غیرنفتی در میان کشورهای مذکور در سال ۲۰۱۱ معادل ۰/۷ و در سال ۲۰۱۲ معادل ۰/۴ میلیون بشکه در روز خواهد بود. پیش‌بینی‌ها حاکی از آن‌اند که ممکن است ظرفیت مازاد تولید نفت در میان کشورهای عضو آپک در این مدت، به بیش از ۴ میلیون بشکه در روز برسد.

با در نظر گرفتن نوسانات فوق در بازار جهانی نفت طی سال‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲ انتظار می‌رود قیمت نفت وست تگزاس اینترمدیوم در بازارهای جهانی به ۹۵ دلار در هر بشکه در سال ۲۰۱۱ و ۹۹ دلار در سال ۲۰۱۲ برسد. ■

برآورد اداره اطلاعات انرژی آمریکا حاکی است تقاضای جهانی نفت خام و مایعات در سال ۲۰۱۰ با افزایش ۲/۴ میلیون بشکه در روز به ۸۶/۷ میلیون بشکه بالغ شده است که این میزان، دومین رکورد افزایش تقاضای سالانه نفت، طی ۳۰ سال گذشته بوده است.

پیش‌بینی این اداره همچنین نشان می‌دهد افزایش تقاضای نفت خام و مایعات در سال ۲۰۱۱ میلادی رقمی معادل ۱/۵ میلیون بشکه در روز و در سال ۲۰۱۲ معادل ۱/۶ میلیون بشکه خواهد بود. کشورهای غیرعضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD)، بیشترین سهم را از این رشد تقاضا به خود اختصاص خواهند داد و در این میان، چین دارنده بیشترین سهم است. در میان کشورهای عضو OECD، انتظار رشد تقاضا طی مدت مزبور تنها در منطقه آمریکای شمالی وجود دارد که این افزایش از ناحیه کاهش تقاضای کشورهای واقع در منطقه اروپا و آسیا جبران خواهد شد.

پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهند تولید نفت و مایعات در سال ۲۰۱۱ در میان کشورهای غیرعضو آپک ۳۱۰ هزار

محمد امیرافشاری
وکیل دادگستری آلمان

تاسیس و ثبت شرکت در آلمان و ارائه مشاوره
پشتیبانی دریافت اقامت برای فعالیت اقتصادی در آلمان
مشاوره شرکتهای ایرانی و وکالت آنان در دادگاه های آلمان

دفتر تهران:
شرکت آرمان دنیای بهتر
بلوار جنت آباد، کوچه
چهاردهم شرقی، پلاک ۴۳
تلفن: ۴۴۴۷۵۸۰۵
دورنگار: ۴۴۴۶۹۸۰۶
وب: www.gi-law.de/fa
پست الکترونیکی: tehran@gi-law.de